

Пиццол Сергій Євгенійович,
*аспірант кафедри професійної освіти
та технологій сільськогосподарського виробництва
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ)

В сучасному українському суспільстві велика кількість дослідників акцентує увагу на значимості життя та здоров'я людини як головної цінності. У нашій країні триває інтенсивна кампанія з просування здорового способу життя протягом тривалого часу. Проте з розвитком суспільства настає час для перегляду традиційних методів та підходів до формування здоров'язбережувальних компетентностей у здобувачів освіти [1].

Під час реформування професійно-технічної освітньої системи стає актуальним формування соціального, психологічного та фізичного здоров'я учнівської молоді. Проведення досліджень у даному напрямку, на думку авторів, стають важливою передумовою для успішної самореалізації, розвитку компетентностей та виховання відповідальних громадян, здатних до свідомого суспільного вибору та орієнтації своєї діяльності на користь суспільства, а також досягнення високих результатів у професійній сфері. Автори розглядають життєдіяльність людини як інтегративний процес взаємодії фізичних, психічних та соціальних аспектів [4].

Модернізація сучасної системи професійної (професійно-технічної) освіти, на думку Шкарлета С., потребує розв'язання низки ключових завдань, таких як: необхідність оновлення самої системи, створення ефективних механізмів регулювання, оновлення структури та змісту навчальних програм, а також підвищення практичної орієнтації освіти. В центрі державної політики стоїть увага до освітніх потреб особистості, яка готова й здатна до постійного самовдосконалення; професійна освіта має сприяти розвитку трудового потенціалу, базуючись на підготовці компетентних, творчих та активних фахівців, які здатні відповідати вимогам промислово-інноваційного розвитку економіки [5].

Здоров'язбережувальна культура, як про це пише Поліщук Н. А, є комплексною концепцією, спрямованою на збереження та підтримку здоров'я людини, яка охоплює не лише фізичний, але й психологічний, соціальний та емоційний аспекти. Ця культура передбачає відповідальне ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, прийняття здорових звичок та здійснення активних зусиль для запобігання захворюванням та підтримки загального благополуччя [2, с. 19].

На нашу думку, формування здоров'язбережувальної культури серед здобувачів освіти у закладах професійної та професійно-технічної підготовки є надзвичайно важливим аспектом сучасної педагогічної практики. Цей процес не лише сприяє збереженню та зміцненню фізичного та психічного

здоров'я учнів, але й формує в них свідоме ставлення до власного здоров'я та вміння вживати необхідні заходи для його підтримки і поліпшення [3].

Основні напрями формування здоров'язбережувальної культури учнівської молоді, на нашу думку, маю спиратися на наступні компоненти:

1. Організація здоров'язбережувального середовища, а саме заклади професійної та професійно-технічної освіти повинні створювати сприятливі умови для здорового способу життя, наприклад забезпечити здорове харчування учнів, надати їм можливість прояву фізичної активності, налагодити спілкування з кураторами і одногрупниками, надати за потреби психологічну підтримку.

2. Включення здоров'язбережувальних тем у навчальний план з метою отримання здобувачами освіти систематичних знань про здоров'я, правильне харчування, фізичну активність, психологічний комфорт та інші фактори в рамках вивчення навчальних предметів.

3. Проведення здоров'язбережувальних заходів та заходів профілактики захворювань, наприклад організувати спортивні заходи, тренінги зі здорового способу життя, консультації з психологами та лікарями, тематичні лекції та семінари.

4. Розвиток особистісних якостей учнів та формування у них навичок самоконтролю, самоорганізації, вміння вирішувати проблеми та приймати відповідальні рішення щодо свого здоров'я.

5. Постійна співпраця з батьками у процесі формування здоров'язбережувальної культури, наприклад організувати спільні заходи, бесіди, спортивно-масові чи оздоровчі заходи, просвітницькі кампанії, проводити консультування батьків.

Отже, всі означені заходи спрямовані на те, щоб учні мали змогу отримати не лише професійну освіту, але й сформувати навички та уміння, які допоможуть їм зберігати та зміцнювати своє здоров'я протягом усього життя.

Таким чином, проведені дослідження приводять нас до висновку про те, що здоровий спосіб життя призводить до становлення культури здоров'я у учнів професійних та професійно-технічних закладів освіти, що вважається невід'ємною частиною особистості та показником рівня її вихованості. Ця культура проявляється у знаннях, вміннях та навичках, спрямованих на збереження, відтворення та зміцнення здоров'я, і відображається в рівні поведінки, що сприймається у зв'язку з власним здоров'ям.

Виявлено, що здоров'язбережувальна культура сприяє формуванню свідомого та відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я спільноти, покращує якість життя та знижує ризик розвитку захворювань. Вона виступає основою для створення здорового та щасливого українського суспільства.

Список використаної літератури

1. Пищола С. Є. Формування здоров'язбережувальної культури в учнів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Підготовка майстра виробничого навчання, викладача професійного навчання до впровадження в освітній процес інноваційних технологій*: матеріали VII Всеукраїнського науково-методичного семінару (3 листопада 2023 р.) / Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. Глухів, 2023. С. 144-145.

2. Поліщук Н. А. Підвищення якості превентивного виховання – шлях до формування здоров'язбережувального освітнього середовища. *Формування інноваційного здоров'язбережувального освітнього середовища: досвід проектування і реалізації*: матеріали круглого столу / упоряд. Н. А. Поліщук. Луцьк: ВІППО, 2018. С. 18-22.

3. Самусь Т. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх інженерів-педагогів у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. Глухів, 2016. 246 с.

4. Самусь Т. В. Теоретико-методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх викладачів професійного навчання у процесі професійної підготовки. *Сучасні здоров'язбережувальні технології: монографія* / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Оригінал, 2018. С. 383 – 388.

5. Шкарлет Сергій. Модернізація професійної (професійно-технічної) освіти це виклик часу. Офіційний веб-сайт МОН України, 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/modernizaciya-profesijnoyi-profesijno-tehnichnoyi-osviti-ce-viklik-chasu-sergij-shkarlet> (дата звернення: 11.03.2024)